

**Маріупольський державний університет
Навчально-науковий інститут управління
Кафедра публічного управління та адміністрування**

**Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи
з освітньої компоненти
ОКПІ 1.2.5 «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ»**

для здобувачів вищої освіти ОП «Публічне управління та адміністрування» за
першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи з освітньої компоненти «Євроінтеграція та національна ідентичність» для здобувачів вищої освіти ОП «Публічне управління та адміністрування» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (галузь знань – 28 «Публічне управління та адміністрування») – Київ: МДУ, 2023 – 21 с.

Розробники:

Аліна НАДЕЖДЕНКО, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління та адміністрування ННПУ МДУ

Світлана ВЕРИТЕЛЬНИК, доктор філософії з публічного управління та адміністрування, доцент кафедри публічного управління та адміністрування ННПУ МДУ

Рецензенти:

Юлія КАМАРДІНА, к.ю.н, доцент кафедри права Маріупольського державного університету

Анна ЧЕЧЕЛЬ, д.е.н, професор кафедри публічного управління та адміністрування Маріупольського державного університету

Затверджено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування (протокол № 11 від “05” червня 2023 року)

Затверджено на засіданні Вченої ради навчально-наукового інституту управління (протокол № 4 від “20” червня 2023 року)

У методичних рекомендаціях вміщено розподіл навчального часу за темами курсу, теми і плани семінарських занять, поточні контрольні запитання, список рекомендованої літератури.

© Надежденко А.О., 2023

© Верительник С.М., 2023

© Маріупольський державний університет, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Програма освітньої компоненти.....	6
Структура освітньої компоненти.....	9
Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи.....	10
Рекомендовані джерела інформації.....	18
Додатки.....	21

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти компетентності щодо проблематики європейської інтеграції та національної ідентичності в історичному, теоретичному і практичному спектрі аналізу.

Завдання навчальної дисципліни: дослідити еволюцію теоретичного розуміння інтеграції: основні поняття та підходи; розглянути основні форми та типи інтеграційних процесів; висвітлення теоретичних аспектів інтерпретації європейської інтеграції; набуття вмінь аналізувати й оцінювати євроінтеграційні наміри України в умовах міжнародних інтеграційних процесів; знайомство з основними історичними етапами становлення ЄС та інституційної структури Європейського Союзу; сформулювати уявлення про основні концепції і поняття досліджень національної ідентичності; визначити проблеми формування української національної ідентичності; окреслити шляхи збереження національної ідентичності в Україні в умовах глобалізаційних викликів.

Змістові модулі:

1. Історичні передумови, зміст та основні етапи процесу європейської інтеграції.
2. Європейський союз – найуспішніше світове інтеграційне об'єднання.
3. Національна ідентичність: феномен і засади формування.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі – обов'язкова компонента з циклу дисциплін професійної підготовки, обсягом - 180 годин / 6 кредитів ECTS. Належить до числа новітніх навчальних курсів і передбачає міждисциплінарний і системний підхід до вивчення основних засад європейської інтеграції та національної ідентичності.

Передумови для вивчення дисципліни відбувається на основі отриманих знань та навичок з наступних навчальних дисциплін: «Теорія та методологія публічного управління та адміністрування», «Конституційно-правові засади публічного управління та адміністрування», «Політичні інститути та процеси», «Основи сталого розвитку суспільства».

Компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК02. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК06. Здатність працювати в команді. ЗК07. Здатність планувати та управляти часом.

	ЗК09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК11. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК03. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки. СК07. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності. СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування СК12. Здатність застосовувати ефективні управлінські інструменти публічного управління та адміністрування в органах державної та регіональної влади, місцевого самоврядування з урахуванням тенденцій сталого розвитку держави та Приазов'я зокрема.
Результати навчання	РН05. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування. РН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем по тестах. У кінці кожного модуля пишеться підсумкова модульна робота. За результатами суми усіх модулів виставляється підсумкова оцінка за національною 100-бальною шкалою.

Освітня компонента «Євроінтеграція та національна ідентичність» викладається на I курсі, у II семестрі. На вивчення освітньої компоненти відводиться 180 годин, 6,0 кредитів ECTS.

Форма проведення занять: лекції, семінарські заняття.

Програма освітньої компоненти

Модуль I.

Історичні передумови, зміст та основні етапи процесу європейської інтеграції.

Теорія та історія європейських інтеграційних процесів. Сутність та види інтеграції. Історія європейської інтеграції: еволюція європейської ідеї. Історичні передумови європейської інтеграції: після Другої світової війни було винесено рішення про необхідність забезпечення миру та стабільності в Європі; руйнація післявоєнної Європи спонукала країни до спільної співпраці з метою політичного, економічного та соціального відновлення.

Зміст європейської інтеграції: формування спільних інституцій, які координують політику та дії учасників; розбудова єдиного ринку, з вільним переміщенням товарів, послуг, капіталів та людей; розвиток спільної зовнішньої політики та безпеки для забезпечення спільних інтересів.

Основні етапи процесу європейської інтеграції: створення Європейського вугільного та сталевих співтовариства (1951); утворення Європейської економічної спільноти (1957); розширення спільноти та поглиблення інтеграційних процесів; формування Європейського союзу (1993) та розширення його складу.

Важливі виклики та досягнення: поглиблення політичної інтеграції та створення спільних органів прийняття рішень; впровадження єдиної європейської валюти – євро; розширення Європейського союзу на нові країни-члени.

Сучасні виклики та перспективи: боротьба з економічними труднощами та нерівностями між країнами-членами; розвиток спільної зовнішньої політики та безпеки для забезпечення стабільності; поглиблення інтеграції у галузях, які потребують спільних рішень (наприклад, міграція, кліматичні зміни).

Модуль II.

Європейський союз – найуспішніше світове інтеграційне об'єднання.

Договори про заснування ЄС та Єдиний європейський акт; інституційне будівництво. Конституція ЄС. Лісабонський договір. Вирішення гуманітарних питань у контексті європейських цінностей.

Процедури та критерії вступу до ЄС. Склад Європейського Союзу. Порядок вступу нових членів до ЄС. Критерії вступу. Процес приєднання до Європейського Союзу. «Brexit».

Розподіл повноважень між Європейським Союзом та державами-членами. Види компетенції. Лісабонський договір (Договір про реформування ЄС). Інституційні зміни у ЄС після прийняття Лісабонського договору. Розподіл компетенцій між ЄС та державами-членами.

Інститути Європейського Союзу: Європейський парламент, Європейська рада, Рада ЄС, Європейська комісія, Суд ЄС, Європейський центральний банк, Рахункова палата.

Склад та формування Європейського парламенту. Питання утримання

депутатів Європарламенту. Принцип несумісності посад. Загальна характеристика внутрішнього регламенту Європейського парламенту. Керівні органи Європарламенту. Діяльність парламентських комісій, квесторів, Генерального секретаріату. Повноваження Європарламенту, порядок його роботи та прийняття рішень.

Місце Європейської ради в системі органів Європейського союзу після прийняття Лісабонських домовленостей 2007 р. Склад та формування Європейської ради. Загальна характеристика організації роботи, прийняття рішень та повноважень інституції.

Склад та формування Ради Європейського Союзу. Внутрішня організація Ради ЄС: Голова, комітети та робочі групи, Генеральний секретаріат. Загальна характеристика порядку роботи, прийняття рішень та повноважень.

Склад та формування Європейської комісії. Загальна характеристика Кодексу поведінки комісарів (2004 р.). Внутрішня організація комісії: Голова, заступник Голови, Верховний представник Союзу з іноземних справ та політиці безпеки, комісари, генеральні директори та спеціальні служби. Загальна характеристика порядку роботи, прийняття рішень та повноважень.

Судова система Європейського союзу. Склад та порядок формування Суду ЄС. Загальна характеристика повноважень та порядку прийняття рішень Судом Європейського союзу. Загальна характеристика трибуналу першої інстанції та спеціалізованих трибуналів.

Історія створення та функціонування Європейського центрального банку. Місце Європейського центрального банку в системі органів Європейського союзу після прийняття Лісабонських домовленостей 2007 р. Загальна характеристика повноважень Європейського центрального банку. Склад та внутрішня структура Європейського центрального банку (Керівна рада, Загальна рада, Виконавчий комітет і т.д.). Загальна характеристика порядку роботи, прийняття рішень та повноважень.

Склад та формування Рахункової палати. Діяльність Голови та аудиторів Рахункової палати. Загальна характеристика повноважень інституції.

Органи Європейського Союзу: Економічний та соціальний комітет, Комітет Регіонів, Омбудсмен тощо.

Установи Європейського Союзу: Європейський інвестиційний банк, Європол, Євроюст, європейські агентства тощо.

Модуль III.

Національна ідентичність: феномен і засади формування.

Національна ідентичність є складним і багатограним феноменом: вона визначається почуттям належності, спільною історією, культурою, мовою та цінностями певної національної групи людей; національна ідентичність формується шляхом взаємодії між індивідуальними та колективними чинниками.

Засади формування національної ідентичності: історична спадщина та спільна пам'ять: спільна історія, події, легенди та символи сприяють формуванню національної ідентичності; культурний контекст: мова, література, мистецтво, традиції та обряди впливають на формування національної

ідентичності; соціальна взаємодія та спільнота: спілкування, сім'я, освіта, медіа та інші соціальні фактори впливають на формування національної ідентичності.

Вплив сучасних факторів на національну ідентичність: глобалізація: зростання світової взаємозалежності та культурного впливу може викликати питання про збереження національної ідентичності; міграція та діаспора: змішані культурні контексти можуть впливати на сприйняття та формування національної ідентичності; політичні та соціальні процеси: політичні події, конфлікти та зміни в суспільстві можуть впливати на сприйняття та розуміння національної ідентичності.

Роль освіти та виховання у формуванні національної ідентичності: освіта має важливе значення в передачі національних цінностей, історії та культури; виховання спрямоване на формування почуття національної гордості, розуміння і поваги до власної культури та інших культур.

Взаємозв'язок національної ідентичності та соціальної інтеграції: збереження національної ідентичності може сприяти підтримці соціальної спільності та інтеграції в суспільство; розуміння та повага до інших національних ідентичностей є важливим фактором побудови багатокультурного суспільства.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с. р		л	п	лаб	ін д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»												
Тема 1. Еволюція теоретичного розуміння інтеграції: поняття та підходи. Основні форми та типи інтеграційних процесів.	22	8	6		8	1	22	2	2		18	1
Тема 2. Еволюція ідеї європейської інтеграції в контексті теорії державного управління.	23	6	4		12		23	2	2		18	
ІНДЗ												1
Разом за змістовим модулем 1	45	14	10		20	1	45	4	4		36	1
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ – НАЙУСПІШНІШЕ СВІТОВЕ ІНТЕГРАЦІЙНЕ ОБ'ЄДНАННЯ»												
Тема 3. Політика європейської інтеграції	26	6	6		14	0,5	26	2	2		22	0,5
Тема 4. Процес інтеграції України до ЄС. Основні проблеми входження України в ЄС та шляхи їх подолання	24,5	6	6		12		24,5	2	2		20	
ІНДЗ						0,5						0,5
Разом за змістовим модулем 2	50,5	12	12		26	0,5	50,5	4	4		42	0,5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. «НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ФЕНОМЕН І ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ»												
Тема 5. Поняття нації як визначальна детермінанта ідентифікаційного дискурсу. Українська політична нація – визначальна засада формування української ідентичності.	28,5	6	6		16	0,5	28,5	2	2		24	0,5
Тема 6. Феномен української ідентичності. Чинники та механізми формування української ідентичності	26	6	6		14		26	2	2		22	
ІНДЗ						0,5						0,5
Разом за змістовим модулем 3	54,5	12	12		30	0,5	54,5	4	4		46	0,5
Підготовка до екзамену:	30				30		30				30	
Усього годин:	180	38	34		106	2	180	12	12		154	2

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи

1. Загальні положення організації самостійної роботи здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти – невід’ємна частина навчальної роботи здобувача вищої освіти з вивчення дисциплін і курсів, встановлених затвердженим навчальним планом. Вона є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять.

Самостійна робота здійснюється з метою відпрацювання та засвоєння навчального матеріалу, визначеного для самостійних занять; підготовки до майбутніх занять та контрольних заходів; формування у здобувачів вищої освіти культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку та набутті знань. Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни, відповідним методичним матеріалом, завданнями та вказівками викладача.

У рамках навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність» викладач визначає розділи дисципліни, теми, питання, що виносяться на самостійне вивчення.

Для реалізації самостійної роботи кожному здобувачу вищої освіти повинно бути передбачено забезпечення:

- інформаційними ресурсами (довідники, навчальні посібники, банки індивідуальних завдань, навчальні програми, пакети прикладних програм і т. д.);
- методичними матеріалами (вказівки, керівництва, практикуми і т. п.);
- контролюючими матеріалами (екзаменаційні білети, тести і т. д.);
- матеріальними ресурсами (ПЕВМ, вимірювальне і технологічне устаткування і ін.);
- ресурсами часу;
- консультаціями;
- можливістю публічного обговорення теоретичних або практичних результатів, отриманих здобувачем вищої освіти самостійно (конференції, олімпіади, конкурси).

Контроль самостійної роботи і оцінка її результатів організовується як єдність двох форм:

- самоконтроль і самооцінка здобувача вищої освіти;
- контроль і оцінка з боку викладачів.

Самостійна робота здобувача вищої освіти з вивчення навчального матеріалу з конкретної дисципліни.

2. Характеристика самостійної роботи здобувача вищої освіти

У ході самостійної роботи, що планується з навчальної дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність», здобувач вищої освіти може:

- освоїти теоретичний матеріал з дисципліни, що вивчається (освоєння лекційного курсу, а також освоєння окремих тем, окремих питань тем, окремих положень і т. д.);

- закріпити знання теоретичного матеріалу, використовуючи необхідний інструментарій практичним шляхом (тестів для самоперевірки);
- застосувати отримані знання і практичні навички для аналізу ситуації і вироблення правильного рішення (підготовка до групової дискусії, розробка проектів і т. д.);
- застосувати отримані знання і уміння для формування власної позиції, теорії, моделі (написання науково-дослідної роботи здобувача вищої освіти).

Умовно самостійну роботу здобувачів вищої освіти можна розділити на базову і додаткову. Базова самостійна робота (БСР) забезпечує підготовку здобувача вищої освіти до поточних аудиторних занять і контрольних заходів з дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність». Результати цієї підготовки виявляються в активності здобувача вищої освіти на заняттях і як виконані контрольні роботи, тестові завдання, зроблені доповіді й інші форми поточного контролю.

Базова СРС може включати такі види робіт:

- робота з лекційним матеріалом, що передбачає опрацювання конспекту лекцій і навчальної літератури;
- пошук (підбір) і огляд літератури і електронних джерел інформації з індивідуально заданої проблеми курсу;
- вивчення матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- практикум з навчальної дисципліни з використанням програмного забезпечення;
- підготовка до практичних і семінарських занять;
- підготовка до заліку і атестацій;

Додаткова самостійна робота (ДСР) направлена на поглиблення і закріплення знань здобувача вищої освіти, розвиток аналітичних навичок з проблематики навчальної дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність» і може включати такі види робіт:

- підготовка до модулю, заліку, іспиту;
- дослідницька робота і участь у наукових студентських конференціях, семінарах і олімпіадах;
- аналіз наукової публікації з наперед визначеної викладачем теми;
- написання реферату (науково-дослідної роботи) із заданої проблеми.

3. Розподіл самостійної роботи здобувача вищої освіти і зміст завдань

Об'єм і види самостійної роботи встановлюються навчальним планом спеціальності «Публічне управління та адміністрування» освітнього рівня «Бакалавр», а також робочою програмою дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність».

Базова самостійна робота здобувача вищої освіти відповідає темам дисципліни, що вивчається, і її об'єм визначений годинами, відведеними в робочій програмі дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність».

Об'єм базової самостійної роботи здобувача вищої освіти відповідно робочої програми дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та

адміністрування» освітнього рівня «Бакалавр» складає 108 години (денна форма навчання) та 156 (заочна форма навчання) і має наступний розподіл (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл базової самостійної роботи здобувача вищої освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
1	Тема 1. Еволюція теоретичного розуміння інтеграції: поняття та підходи. Основні форми та типи інтеграційних процесів.	14/18
2	Тема 2. Еволюція ідеї європейської інтеграції в контексті теорії державного управління.	17/19
3	Тема 3. Політика європейської інтеграції.	19/22
4	Тема 4. Процес інтеграції України до ЄС. Основні проблеми входження України в ЄС та шляхи їх подолання.	17/20
5	Тема 5. Поняття нації як визначальна детермінанта ідентифікаційного дискурсу. Українська політична нація – визначальна засада формування української ідентичності.	21/24
6	Тема 6. Феномен української ідентичності. Чинники та механізми формування української ідентичності.	20/23
Всього		108/156

Додаткова самостійна робота спрямована на поглиблення і закріплення знань здобувача вищої освіти, розвиток аналітичних навичок з проблематики навчальної дисципліни і передбачає написання самостійної (індивідуальної) наукової роботи з аналітичним оглядом наукових публікацій за визначеною тематикою.

Мета наукової роботи з аналітичним оглядом наукових публікацій: напрацювання самостійних творчих навичок з підготовки письмової роботи, яка представляє собою загальний огляд (аналіз) наукових публікацій та розгорнуте і аргументоване викладення власного погляду здобувача вищої освіти, з можливістю критичного підходу до деяких наукових теоретичних підходів за визначеною темою наукового дослідження.

4. Вимоги до змісту самостійної (індивідуальної) наукової роботи

– структура роботи складається з титульного аркушу (додаток 1), плану, вступу, основної частини, загальних висновків, списку використаних наукових та нормативних джерел. Посилання на використані джерела є обов'язковими;

– вступ має містити: аналіз актуальності проблематики дослідження (висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним, досить кількома реченнями висловити сутність проблеми наукового завдання), мету і завдання,

об'єкт дослідження (це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення), предмет дослідження (міститься в межах об'єкта);

– основний зміст роботи повинен містити детальний аналіз проблематики визначеної теми наукової роботи з оглядом наукових підходів та власних аргументованих ідей до вирішення проблеми, можливий аналіз нормативного матеріалу та матеріалів юридичної практики;

– загальні висновки по роботі – коротке викладення чітко сформульованих ідей і належно обґрунтованих пропозицій основної частини, які мають науково-практичне значення і є самостійним здобутком здобувача вищої освіти;

– список використаних джерел (не менш ніж 15 найменувань).

Оформлення роботи:

– загальний об'єм всієї роботи не має перевищувати 20 сторінок;

– поля: верхнє, нижнє – 2 см, зліва – 2,5 см, справа – 1,5 см;

– шрифт – 14 Times New Roman, інтервал – 1,5;

– нумерація сторінок.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, але на ньому номер сторінки не ставлять. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Не припустимою є підготовка проекту в зошитах, або на листах формату А-4, що заповнені з обох сторінок.

Оцінювання: рівень аналізу наукових (нормативних) джерел, повнота розкриття теми, послідовність і правильність аргументації власних думок, якість оформлення та презентації, тощо.

Тематика самостійної (індивідуальної) наукової роботи затверджується викладачем.

Тематика самостійної (індивідуальної) наукової роботи

1. Етапи розвитку теорій інтеграції: від класичних підходів до сучасних теоретичних концепцій.

2. Поняття інтеграції: теоретичні дебати та сучасні розуміння.

3. Основні форми інтеграції: порівняльний аналіз.

4. Типи інтеграційних процесів: дослідження асиметрії та симетрії.

5. Роль інтеграції у глобалізаційних процесах.

6. Етапи розвитку теорій інтеграції: від класичних до сучасних підходів.

7. Поняття інтеграції в політичній та економічній теорії: порівняльний аналіз.

8. Політичні підходи до розуміння інтеграції: функціоналістська, неореалістська, конструктивістська та інші.

9. Економічні підходи до розуміння інтеграції: теорія регіональної інтеграції, теорія економічної конвергенції тощо.

10. Роль інституціонального підходу в теорії інтеграції: аналіз ключових інституційних моделей.

11. Економічна інтеграція: форми, типи та вплив на економічний розвиток країн.

12. Соціокультурна інтеграція: роль культурних взаємодій у процесі

інтеграції.

13. Горизонтальна та вертикальна інтеграція: аналіз різниці та взаємодії між ними.

14. Аналіз сучасних викликів та перспектив інтеграційних процесів у світі.

15. Етапи розвитку ідеї європейської інтеграції: від початку до сучасності.

16. Теоретичні підходи до розуміння ідеї європейської інтеграції в контексті державного управління: функціоналістський, неореалістський, конструктивістський тощо.

17. Роль державного управління в процесі європейської інтеграції: вплив на прийняття рішень, реалізацію політик та забезпечення координації.

18. Механізми державного управління в контексті європейської інтеграції: політичні, економічні, правові та інші аспекти.

19. Вплив європейської інтеграції на державне управління в країнах-членах: зміни в інституційних рамках та політичних процесах.

20. Роль теорії державного управління у процесі формування та розвитку європейської інтеграції.

21. Інституційний підхід до європейської інтеграції: роль європейських інституцій у формуванні та реалізації інтеграційних процесів.

22. Демократія та європейська інтеграція: взаємозв'язок між демократичними засадами та інтеграційними процесами.

23. Європейська інтеграція та демократія: взаємозв'язок, виклики та перспективи.

24. Європейська інтеграція та легітимність: роль європейських інституцій та їхнє сприйняття громадянами.

25. Управління європейськими інституціями: аналіз системи прийняття рішень та механізмів забезпечення ефективності.

26. Порівняльний аналіз досвіду країн-членів Європейського Союзу в контексті державного управління.

27. Виклики та перспективи європейської інтеграції в контексті теорії державного управління: роль нових технологій, глобалізації та інших факторів.

28. Історичний розвиток політики європейської інтеграції: від Європейського вугільного і сталевих співтовариства до Європейського союзу.

29. Інституційна структура Європейського союзу: роль Комісії, Ради та Європейського Парламенту в політичному процесі.

30. Політика розширення Європейського союзу: процес входження нових держав та їх вплив на політику та динаміку ЄС.

31. Зовнішня політика Європейського союзу: спільна зовнішньополітична діяльність та вплив ЄС у світі.

32. Безпекова політика Європейського союзу: роль спільної оборони та боротьби з тероризмом.

33. Політика економічної інтеграції в Європейському союзі: єврозона, єдиний ринок та спільна економічна політика.

34. Демократія та громадянське суспільство в Європейському союзі: участь громадян у політичних процесах та легітимність прийнятих рішень.

35. Політика соціального розвитку в Європейському союзі: соціальні стандарти, боротьба з нерівностями та соціальна солідарність.

36. Майбутнє політики європейської інтеграції: виклики та перспективи розвитку в умовах глобалізації та зміни міжнародного порядку.

37. Розширення Європейського союзу: політичні та стратегічні наслідки для ЄС та країн-кандидатів.

38. Вплив політики спільної зовнішньої та безпекової політики на міжнародну роль Європейського союзу: аналіз співпраці з іншими регіонами та організаціями в рамках зовнішньої політики ЄС.

39. Роль громадянського суспільства в європейській інтеграції: вплив громадських організацій та активістів на формування політичних рішень та демократичну легітимність ЄС.

40. Інституційна адаптація України до вимог ЄС: основні виклики та досягнення.

41. Інституційні аспекти процесу інтеграції України до ЄС: проблеми та перспективи.

42. Економічні виклики українського входження до ЄС: аналіз торгівельних та економічних відносин.

43. Економічні перешкоди на шляху інтеграції України до ЄС та шляхи їх подолання.

44. Корупція як головна перешкода на шляху інтеграції України до ЄС: аналіз та пропозиції.

45. Боротьба з корупцією у контексті європейської інтеграції: проблеми та шляхи реформ.

46. Соціокультурні виклики інтеграції України до ЄС: роль освіти та медіа.

47. Соціальні та культурні аспекти інтеграції України до ЄС: вплив ідентичності та культурних цінностей.

48. Роль громадськості у процесі європейської інтеграції: досвід та вплив громадських організацій.

49. Європейський досвід інтеграції та його застосування в Україні: навчальні приклади та рекомендації.

50. Правові аспекти входження України до ЄС: аналіз європейських стандартів та необхідних реформ.

51. Зовнішньополітичні виклики та перспективи євроінтеграції України: регіональний та геополітичний контекст.

52. Зовнішня політика України в контексті інтеграції до ЄС: виклики та перспективи.

53. Історичні чинники формування української політичної нації: вплив культурних, соціальних та політичних процесів.

54. Теоретичні підходи до розуміння поняття нації: вплив на формування української ідентичності.

55. Політична нація як визначальна засада формування української ідентичності: аналіз практичних прикладів.

56. Національна ідентичність та політична нація: взаємозв'язок і вплив на політичні процеси в Україні.

57. Ідентифікаційний дискурс в Україні: роль політичної нації у формуванні колективної свідомості.

58. Українська політична нація та європейська інтеграція: виклики та

перспективи.

59. Порівняльний аналіз політичних націй: український контекст і міжнародний досвід.

60. Гендерний аспект політичної нації: роль жінок у формуванні та зміцненні української ідентичності.

61. Історичні процеси та події, що вплинули на формування української політичної нації.

62. Роль української політичної нації у визначенні ідентичності українського народу.

63. Ідентифікаційний дискурс і національна свідомість: взаємозв'язок та вплив політичної нації.

64. Міжетнічні відносини та політична нація: виклики та перспективи українського контексту.

65. Українська політична нація та інтеграційні процеси: вплив на формування української ідентичності в європейському контексті.

66. Порівняльний аналіз політичних націй: український досвід та міжнародні виміри.

67. Історичні корені української ідентичності: вплив минулого на сучасну українську ідентичність.

68. Культурна спадщина та українська ідентичність: роль мови, літератури, мистецтва та культурних традицій.

69. Релігія як фактор формування української ідентичності: взаємодія між віросповіданням та національною самосвідомістю.

70. Українська мова як ключовий елемент у формуванні національної ідентичності.

71. Етнополітичні процеси та їх вплив на формування української ідентичності: взаємодія з іншими етнічними групами та культурами.

72. Молодь та українська ідентичність: особливості формування та роль молодіжних організацій і рухів.

73. Політичні фактори формування української ідентичності: вплив політики, національних лідерів та політичних рухів.

74. Вплив глобалізації на українську ідентичність: виклики та можливості.

75. Історичні та культурні коріння української ідентичності: вплив минулого на сучасну українську ідентичність.

76. Мова як ключовий чинник формування української ідентичності: роль української мови в національній самосвідомості.

77. Українська культура та мистецтво як визначальні складові формування української ідентичності.

78. Вплив масової комунікації та медіа на формування української ідентичності.

5. Контроль виконання самостійної роботи здобувача вищої освіти

Контроль знань і виконання самостійної роботи здобувача вищої освіти проводиться відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Маріупольському державному університеті.

У Маріупольському державному університеті рекомендовані і застосовуються такі форми контролю СРС:

- тестування;
- прослуховування доповіді з самостійно вивчених тем;
- перевірка виконання самостійної (індивідуальної) наукової роботи.

Відповідно робочої програми дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» виконання самостійної (індивідуальної) наукової роботи оцінюється у 25 балів.

Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

1. Надежденко А.О. До питання трансформації національної ідентичності в умовах геополітичної дихотомії України. *Актуальні проблеми науки та освіти*: зб. матеріалів XXIV підсумк. наук.-практ. конф. викладачів МДУ, м. Маріуполь, 04 лютого 2022 р. / За заг. ред. М.В. Трофименка. Маріуполь: МДУ, 2022. С. 74–76.
2. Надежденко А.О., Кучерова А.М. Українська національна ідентичність в умовах глобального середовища. *Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір*. Матер. VII Міжнародної науково-практичної конференції (Маріуполь, 20 листоп. 2020). Маріуполь: МДУ, 2020. С. 13–15.
3. Попсуєнко Л. О. Розвиток ідеї європейської міждержавної інтеграції у XIX ст.: до історії питання. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 1 / відп. ред. Г. О. Ульянова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 171-174.
4. Рудік О. М. Реформи державного управління в країнах-кандидатах та потенційних кандидатах на вступ в ЄС: стан та актуальні проблеми. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 2. С. 49–53.
5. Мазур В. І. Вплив розширення ЄС на євроінтеграційні процеси. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. № 6(3). С. 108–111.
6. Попко О.В. Міжнародна економічна інтеграція та місце України в міжнародних інтеграційних процесах. *Проблеми системного підходу в економіці*. Випуск № 2 (70), 2019. С. 13-20.
7. Курах Л.В. Поняття та види міжнародної інтеграції: теоретико-правовий аналіз. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 4 (79). Т. 2 URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/4-2_2020/4.pdf
8. Європейський Союз: навч. посіб. / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.]; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 600 с.
9. Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра=Die Europäische Union: gestern, heute, morgen: навч. посібник / укл. Ю. Макар,
10. В. Бурдяк, В. Макар, В. Семенко. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Чернівці. 2020. 400 с.
11. ЄС як найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання. URL: <https://buklib.net/books/27879/>
12. Юліана Палагнюк. Основні етапи європейської інтеграції. Єдиний економічний та валютний союз. URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk>
13. Іванова М. І., Варяниченко О. В. Переваги та ризики Євроінтеграції України. Київ: Либідь, 2015. 211 с.
14. Кіндратець О. М. Євроінтеграція України як фактор «мотивованої» модернізації. *Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки: Наук. вісник: зб. наук.праць*. 2013. Вип. 72 (№ 5). С. 824–829.3)E-GOV у світі. Світовий досвід е-врядування. URL: http://nc.gov.ua/menu/e_gov/

15. Батаренко А. О. Проблеми та перспективи європейської інтеграції України. *Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ*. 2014. № 1. С. 34–37.
16. Матюшенко І.Ю., Беренда С.В., Резніков В.В. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навчальний посібник. Х. 2015. 496 с.
17. Інтеграція України до ЄС: російський чинник. URL: eweurope.org.ua/media-post/integratsiya-ukrayiny-do-yes-rosijskij-chynnyk/
18. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020. 364 с.
19. Бистрицький Є., Пролєєв С., Білий О. Національна ідентичність та громадянське суспільство. Київ: Дух і літера, 2018. 464 с.
20. Ковалева А. И., Перинская Н. А. Самоидентичность в социологии Э. Гидденса как рефлексивный проект индивида в категориях биографии. Знание. Понимание. Умение. 2020. № 1. С. 80–91.
21. Мясников О. Національна ідея в наукових штатах. Віче. № 8. С. 34–40.
22. Рафальський О., Самчук З. Цивілізаційні перехрестя сучасного суспільства: монографія. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2018. 688 с.
23. Руденко Ю.Ю. Інтеграційний потенціал історичної пам'яті у контексті формування консолідаційної моделі національної ідентичності. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. Київ, 2020. № 2 (46). С. 34–39.
24. Руденко Ю.Ю. Консолідаційний потенціал національної ідентичності. *Науковий часопис Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. Київ: 2020. Вип. 26. С. 10–16.
25. Руденко Ю.Ю. Національна ідентичність України у контексті процесів глобалізації. *Європейський політико-правовий дискурс: міжнародний журнал*. Прага, 2018. Том5. Вип. 6. С. 187–190.

Додаткова література

1. Афонін Е., Мартинов А. Українське диво: від депресії до соціального оптимізму. К.: Києво-Могилянська академія, 2019. 296 с.
2. Базилевич В. Теорія трансформаційних перетворень. *Економіка України*. 2002. № 6. С. 93–98.
3. Белінська Я. Формування пріоритетів економічного розвитку України. *Актуальні проблеми економіки*. 2003. № 2. С. 25–27.
4. Білорус О. Глобалізація і нова парадигма глобального постіндустріального розвитку. *Економічний часопис–XXI*. 2002. № 10. С. 3–7.
5. Василенко С. Геополітичний вектор України: витоки й особливості її формування. *Нова політика*. 2000. № 3. С. 46–52.
6. Василенко, С. Д. Геополітика України: монографія. Одеса: Друк, 2007. 358 с.

7. Оцінка можливостей розширення і заміщення ринків збуту для продукції підприємств реального сектору України: монографія / за заг. ред. проф. М. О. Кизима, проф. І. Ю. Матюшенко. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2014. 280 с.

8. Хесле, В. Кризис индивидуальной и коллективной идентичности. *Вопросы философии*. 1994. № 10. С. 110–112.

9. Воропаєва Т. Становлення національної і європейської ідентичності громадян України: емпіричне дослідження (1991–2011 рр.) // 20 років незалежності України: здобутки, втрати і стратегії майбутнього: мат-ли XI наук.-практ. конф. К.: НАДУ, 2011. С. 186.

10. Василенко, С.Д. Європейський процес і Україна: Монографія. Одеса: Оптимум, 1996. 138 с.

11. Весела Н. 2010: євроінтеграційний поступ України. *Зовнішні справи*. 2010. № 11-12. С. 12–14.

12. Войтович Р. Глобалізаційні виклики національної безпеки: геополітичний аспект. *Сучасна українська політика. Політика і політологи про неї*. 2010. Вип. 19. С. 285–297.

13. Гальчинський А. Глобальні трансформації: уроки для України. *Політика і час*. 2005. № 8. С. 18–29.

14. Головченко В. Проблема формування міжнародного іміджу України на початку ХХ століття : маловідомі сторінки історії. *Нова політика*. 2001. № 5. С. 28–32.

15. Горюнова, Є. О. Євроінтеграція: навч. посібник. К. Академвидав, 2013. 225 с.

16. Губський, Б. В. Євроатлантична інтеграція України. К.: Логос, 2003. 328 с.

17. Євроінтеграція: досвід країн Вишеградської четвірки та українські реалії / Ін-т екон. дослідж. та політ. консультацій ; ред. І. Коссе. Київ, 2014. 87 с.

18. Європейська інтеграція України: Політико-правові проблеми: Монографія К.: Юрид.думка, 2005. 332 с.

19. Копійка, В.В. Розширення Європейського Союзу та Україна: монографія. К.: Логос, 2008. 376 с.

20. Кордон, М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: навч. посібник. К.: Центр учбов. л-ри, 2010. 172 с.

Інтернет-ресурси:

1. Положення угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо зони вільної торгівлі

URL:http://www.kyivobl.gov.ua/polozhennja_ugodi_pro_asotsiatsiju_mizh_ukrajinoj_u_ta_jes_schodo_zoni_vilnoj_torgivli.

2. База даних ООН з міжнародної статистики торгівлі товарами International trade statistics yearbook 2021 URL: <http://comtrade.un.org/pb/first.aspx>.

3. Європейська енергетична хартія від 17.12.1991 р. URL: <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=01214>.

4. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012.

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

Самостійна (індивідуальна) наукова робота
з дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність»
на тему: **«ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ:
ВПЛИВ МИНУЛОГО НА СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ ІДЕНТИЧНІСТЬ»**

здобувача вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Публічне управління та
адміністрування»
ПІБ

Науковий керівник:
ПІБ
науковий ступень, вчене звання та
посада